

Odborné vyjádření k publikaci „Adolf Hitler. Projevy“

Na sklonku roku 2012 vydalo brněnské nakladatelství Guidemedia publikaci „Adolf Hitler. Projevy“ (foto titulní strany viz příloha č. 1). V souvislosti s jejím vydáním vzniklo podezření ze spáchání trestného činu. Služba kriminální policie a vyšetřování Krajského ředitelství policie Jihomoravského kraje proto požádala o odborné vyjádření (č. j. KRPB-2479-3/ČJ-2013-060072-PET a KRPB-2479-9/TČ-2013-060072-REI – viz příloha 2 a 3), jehož cílem je posoudit knihu jako celek z hlediska možného šíření nacistické ideologie, explicitně pak, zda:

- 1) předmluva ke knize a předmluvy k jednotlivým projevům obsahují pasáže či celkově vyznívají jako souhlas s názory Adolfa Hitlera
- 2) celkové vyznění předmluv obsahuje popření nacistických zločinů proti lidskosti
- 3) názory, prezentované v knize, odpovídají revizionistickým názorům v soudobém neonacistickém hnutí

Publikace „Adolf Hitler. Projevy“ (656 s.) přináší 18 vybraných projevů Adolfa Hitlera z let 1939–1942, uvedených nejen předmluvou hlavního editora Lukáše Beera, ale především statí „Vůdce jako řečník“ berlínského župního vedoucího Nacionálněsocialistické německé dělnické strany (NSDAP) a říšského ministra národní osvěty a propagandy Josepha Goebbelse. Obsahuje rovněž doslov, opět z pera L. Beera, slovníček pojmů a seznam literatury. Samotným Hitlerovým projevům je v souhrnu věnováno téměř 600 stran. Zatímco předmluva ke knize jako souhlas s názory Adolfa Hitlera celkově nevyznívá, jinak je tomu již v komentářích ve formě úvodníků k jednotlivým projevům, jejichž dlouhé pasáže jsou převzaty přímo z projevů samotných. Běžný čtenář zde v žádném případě není schopen rozlišit, kde se jedná o přímou řeč a kde nikoliv, neboť editor necituje. Vůči názorům, prezentovaným Adolfem Hitlerem na řečnických tribunách se ovšem v těchto úvodnicích nevymezuje jakkoli negativně, ale pouze je doplňuje. A právě tyto pasáže je možno interpretovat jako souhlas s jejich obsahem. Jako příklad lze uvést pasáže, týkající se války s Polskem: „...německá branná moc začala odstraňovat nesnesitelné poměry na východních hranicích Říše. Ve vzduchu ležel pocit hrdosti a zadostiučinění nad tím, čeho bylo za tak krátkou dobu dosaženo na vojenském a politickém poli.“ (s. 142). Stejně demagogicky vyznívá i konstatování ohledně poměrů v okupovaných českých zemích: „Německo... ve svém Protektorátu Čechy a Morava nezabezpečilo pouze klid a pořádek, nýbrž především také položilo základ k novému hospodářskému rozkvětu a k dorozumění mezi oběma národy.“ (147). Toto „dorozumění mezi oběma národy“ – jak je L. Beer prezentuje – stálo státní občany a státní příslušníky Protektorátu Čechy a Morava 122 000 mrtvých; hospodářské ztráty protektorátu byly pro potřeby Mezinárodního vojenského soudního tribunálu v Norimberku vyčísleny na 429,7 miliard předválečných korun. A další příklad: „Vůdce hledí do budoucna s vírou ve vítězství, neboť především mravně má Německá říše a její spojenci převahu nad kteroukoli myslitelnou koalici světa. Německý národ si je vědom, že válka... je jenom důsledkem hrabivosti několika mezinárodních válečných štváčů a nenávisti židovských demokracií, které stojí za nimi.“ (s. 408). Ačkoliv je úvodníky jednotlivých projevů možno označit za nezpochybnitelně tendenční, s řadou antisemitských narážek a narážek na nespravedlnost tzv. Versailleského systému, odpovídajícím přesně intencím nacionálněsocialistické ideologie, žádný z nich explicitně nepopírá nacistické zločiny proti lidskosti.

V pronacistickém duchu se nesou i L. Beerem uměle vytvořené mezititulky, vložené do samotných projevů, např.: „Polsko bylo násilnickým státem“ (s. 119), „Absurdita Společnosti národů“ (s. 166), „Churchill chce shazovat pumy na ženy a děti“ (s. 230), „Němci byli otroky mezinárodních vykořisťovatelů“ (s. 244), „Odmítnutí letecké války proti civilistům“ (s. 209), „Nepřátelé Říše byli od začátku proti povznesení německého národa“ (s.

358), „Mezinárodní žhář Churchill“ (s. 413), „Mravní převaha nad spiknutím válečných štváčů“ (s. 436), „Nacionálněsocialistický stát se otevírá lidem“ (s. 475), „Německo dnes bojuje za celou Evropu“ (s. 520), „Roosevelt se svými Židy hledá východisko z vlastní krize v hledání sváru v Evropě“ (s. 537), „Odhodlaně proti koalici anglosasko-židovsko-kapitalistického světa a bolševismu“ (s. 548), „Anglie po staletí zotročuje národy, nikoli Německo“ (s. 558), „Mezinárodní Žid – hnací síla protivníků“ (s. 601) atp.

Úvodní stať „génia propagandy“ a jednoho z nejbystřejších mozků nacistického hnutí, Josepha Goebbelse, „Vůdce jako řečník“, obsahuje mj. i tuto pasáž: „Vůdce je těžké zařadit. Jeho umění formovat masy je tak jedinečné, že nezapadá do schémat a dogmat... je roditělmým géniem rétorického umění... Dokáže věci naformulovat tak jasně a přesvědčivě, že účastníci shromáždění odcházejí s pocitem, že vyslechnuté názory jim byly odjakživa vlastní. V tom spočívá skutečné tajemství magického účinku Hitlerových projevů... Opíraje se pouze o sílu svého srdce a moc svého čistého slova si získal duši národa... Historická řečnická osobnost, která vyvolává takové účinky, musí disponovat všemi možnostmi mluveného slova. Tak je tomu i v případě Vůdce. Hovoří před dělníky stejně samozřejmě a suverénně jako před vědci. Jeho projevy přecházejí stejně hluboko do srdcí rolníků jako i obyvatel měst. Naslouchají mu děti, muži i ženy. Jeho projev je dějinnou filozofií, přeloženou do jazyka národa... O jeho projevech k národu a světu lze ve skutečnosti říci, že to jsou slova, která nacházejí okruh posluchačů, jak jej historie dosud nespátřila.“ Celou tuto Goebbelsovu stať je samozřejmě možno interpretovat jako krystalický příklad nacistické propagandy, resp. jako bezvýhradný souhlas s názory Adolfa Hitlera, který je zde opakovaně označován za „génia“.

Publikace „Adolf Hitler. Projevy“ nepředstavuje nic jiného, než svévolně upravenou směs opisů a přepisů Hitlerových projevů s uměle vytvořenými a záměrně tendenčními mezititulky a uvozujícími komentáři. Z celkového pojetí publikace jednoznačně vyplývá, že editor ani vydavatel neuvažovali o tom, že by kniha měla být podrobena kritickému hodnocení profesionálního historika; editor i vydavatel tak stojí za vznikem naprosto nedůvěryhodného a vědecky nekontrolovatelného textu, prezentovaného však jako vrchol objektivitivy a na webových stránkách nakladatelství dokonce jako knižní událost roku. U jednotlivých projevů ovšem není udán příslušný pramen; z vědeckého hlediska je proto sporný i samotný faktický obsah takto předkládaných Hitlerových projevů, který není možno přímo ověřit. Takováto komparace by trvala řadu týdnů; její užitečnost však nelze vyloučit. Bibliografie navíc nerozlišuje ani tištěné prameny a literaturu. Zřejmě prostě proto, že L. Beer tyto kategorie, běžně používané historiky, nezná.

Celá publikace „Adolf Hitler. Projevy“, je od počátku postavena na mylné tezi, že poučený laik může být objektivnější, než odborník, resp. že soukromý zájemce o moderní dějiny či publicista je schopen předčit profesionálního historika a to i v natolik složité a odpovědné disciplíně, jakou představuje interpretace pramenů (byť pramenů tištěných). Je nepochybně nutné položit si základní otázku, zda projevy Adolfa Hitlera v předkládané formě představují pro českého čtenáře přínos. Jednoznačně nikoli! A to v žádném směru. Pokud by totiž vydavatel sledoval skutečně pozitivní cíl a chtěl by náš knižní trh obohatit o vědecky komentované a kontrolovatelné Hitlerovy projevy, sáhl by nepochybně po proslulé čtyřdílné edici německého historika Maxe Domaruse „Hitler. Reden und Proklamationen 1932–1945“, která vyšla na počátku 60. let minulého století a jež je dnes všeobecně považována za standardní dílo. O jejích nesporných kvalitách svědčí celá řada pravidelně se opakujících vydání a to nejen v němčině, ale především v angličtině. Lze bezesporu konstatovat, že Domarusova edice je považována za standardní dílo jak v německy mluvících zemích, tak především celým anglosaským světem. Mimořádně pozitivních recenzí se Domarusově edici dostalo např. v USA, Velké Británii, Nizozemí, Francii, Švýcarsku, Rakousku, Německu i Izraeli. Jeho objektivitu kladně hodnotil např. i proslulý Hitlerův osobní tlumočník Paul Schmidt, samozřejmě bývalý člen NSDAP. L. Beer však Domarusovu edici hodnotí

negativně. Pro odborníka je publikace „Adolf Hitler. Projevy“ nepoužitelná. Historik si Hitlerovy projevy přečte buď přímo v originálu (Der grossdeutsche Freiheitskampf. Reden Adolf Hitlers, Zentralverlag der NSDAP, Franz Eher Nachf. Mnichov 1940–1943, ed. Philip Bouhler), anebo si k ruce vezme výše zmíněnou edici Maxe Domaruse. Ne tak laik, který se s publikací „Adolf Hitler. Projevy“ setká na českém knižním trhu. Tuto seriózně se tvářící publikaci bude nepochybně nekriticky považovat za opravdu seriózní.

Je třeba upozornit i na další evidentní skutečnost: jde o grafické zpracování desek publikace, včetně záložek, jež jednoznačně a nepochybnitelně vycházejí z barev vlajky NSDAP, která se 15. září 1935 stala oficiální vlajkou nacistického Německa jako vlajka říšská, národní a současně obchodní. Barvy červená, černá a bílá jsou zde záměrně použity s tímto odkazem! Nemohou v žádném případě odkazovat na cokoli jiného, než právě na barvy NSDAP. (Výmarská republika používala červenou, černou a zlatou.) Ev. námitka, že stejné barvy používalo císařské Německo, jsou v souvislosti s výběrem z Hitlerových projevů, zcela liché; Hitler byl až do roku 1932 rakouským občanem. Hitlerovu podobiznu, která byla navíc na deskách knihy zvýrazněna parciálním lakem, netřeba komentovat. S pravděpodobností hraničící s jistotou lze tvrdit, že vydáním publikace „Adolf Hitler. Projevy“ nakladatel i editor zjišťují, jak daleko až lze v tomto ohledu v České republice zajít. Tuto tezi je ostatně možno podepřít vydáním další publikace nakladatelství Guidemedia: Jde (s výjimkou obálky) o reprint adoračního nacistického spisku z roku 1942 „Mírové dílo Adolfa Hitlera“ autora Rolfa Kappa.

Publikace „Adolf Hitler. Projevy“ jednoznačně a vědomě, způsobem úmyslně manipulativním a téměř na každé straně, propaguje nacistickou ideologii prostřednictvím tištěných projevů dvou posledních říšských kancléřů nacistického Německa a vrcholných představitelů NSDAP – Adolfa Hitlera a Josepha Goebbelse. Tento způsob přesně zapadá do stylu, jímž neonacistická scéna posledních let podsouvá – v rámci svého revizionistického pojetí – tuto ideologii širším vrstvám obyvatelstva, ať již v podobě elektronické či tištěné; v obou případech jsou takové texty prezentovány jako „studijní materiál“, který uvádí na pravou míru stávající záměrně zkreslované interpretace.

V Praze dne 18. února 2013

Jan B. Uhlíř
PhDr. Jan B. Uhlíř, Ph.D.

